

TÜRMOB E-BİRLİK SÖZLEŞME ZORUNLULUĞU, KİŞİLİK HAKKINA
MÜDAHALE VE MESLEKİ SIR

BAĞIMSIZ DENETÇİ & MALİ MUŞAVİR

ABDURRAHMAN FİLİZ

EYLÜL 2017

İÇİNDEKİLER

Türmob e- Birlik Sözleşme Zorunluluğu, Kişilik Hakkında Müdahale ve Mesleki Sır

GİRİŞ:

1.Türmob e- Birlik Sözleşmesi Yasal İhlali.....	2-3
1.1. Kişilik Hakkı ve Kişisel Veri Koruma İhlali.....	4-5
1.1.1. Kişinin Sırları ve İhlali.....	5-6
1.1.2. Giz ve Sır Kavramları.....	6-7
1.2. Sözleşme Özgürlüğü İhlali.....	7-8
1.3. İrade Özerkliğine İhlal.....	8-9
Sonuç.....	10-11
Kaynakça.....	12-13

ÖZET

Sözleşmeler; Kişiler arasında özgür irade sonucu ile gerçekleşen bir edim, ekonomik hak ve kişilerin özeli kapsamında, korunması gereken hak unsurlarıdır. **Meslek odalarının, kanunun tanıdığı tüzük yönetmelik yetkileri kullanılması eylemi, bir eylem hakkı olup olmadığı değil, ayrıca otoritenin yaptığı şeyin tam olarak kanun yapması istediği şey olup olmadığını, karar vermeye muktedir olması keyfiyetini ortaya koyduğu üzere bir kuralı tatbik meselesidir.** Türmob 'un e-Birlik sözleşmesi bir kanuna dayanarak, bir kanunu amaçlayarak çıkartılmış yönetmelik karakteri taşımamaktadır.Yönetmelikteki amaç mesleğin gelişim ve menfaatini sağlamaktan ziyade, meslek üzerindeki idari otoritenin sağlanmasına yönelik bir işlemi andırmaktadır. Ekonomik ilişkiler daha çok özgür eylem ve faaliyet ister, faaliyet özgürlüğe en mutavazi olanlarda bile düşünce özgürlüğü kadar önemlidir. Faaliyet özgürlüğü ekonomik özgürlüğü de içine alan bir alandır. **Faaliyet üzerindeki tehdit, özgürlüklerin de tehdididir. Bir toplumun korunması altında bulunan her bireyin, diğer bireylere karşı yükümlülükleri vardır ve buna göre davranışları belirlenmelidir.Bu davranış birincil olarak birbirine zarar vermektedir.** İkincil olarak toplum ve üyelerin zararlıdır. Zarardan korunmak için yapılması gerekenler konusunda her bireyin kendi üzerine düşene katlanması gerekir. Bireylerin ve toplumun, diğer bireylerin özgürlüğüne müdahalesi ancak kendini koruma durumunda haklı kabul edilebilir. **Çünkü insanların mutluluğa ulaşabilmesi için, özgürlüklerine müdahale doğru değildir.** Bir davranışın doğurduğu zarar ve faydanın sonuçları, sadece kişinin kendisini etkiliyorsa, toplumun karışmaya hakkı yoktur. **Toplumu etkileyen bireysel bir durum varsa, bireye yönelik tedbir alınır. Meslek mensuplarının arasında rekabet yaşama uymayan, meslek erbabına karşı tedbir alınması gerekirken, tüm meslek mensuplarına karşı tedbir alınması meslek mensuplarının kişisel özgürlüklerine müdahale anlamına gelmektedir.** Meslek mensuplarına yönelik tedbir, mesleki gelişimi ve özgürlükleri kısıtlama saygınlığını yitirmesine sebebiyet verilebilmektedir. Merkezci otoritenin güçlendirilmesi, üyelerin güçsüzleşmesine yönelik sonuç doğurabilir. Rekabeti önlemeye yönelik, rekabet yaşama uymayana yönelik, tedbir alınır. Tüm üyelere yönelik tedbir hukuksuzluğu doğurabilmektedir. **Amaç, özgürlüklerin herkes tarafından rahat ve korkusuzca kullanılmasını sağlamaktır. Disiplin işlemleri ile tüm üyelere yönelik tedbir faaliyet özgürlüğü kısıtlar, endişe ve korku hakimiyeti sağlar..** Kişinin ekonomi ilişkilerinin sınırlama getirilmesi ve onu müdahale sayılacak tüm fiil ve davranışlar hürriyete müdahale edilebilmektedir.

TÜRMOB E- BİRLİK SÖZLEŞME ZORUNLULUĞU, KİŞİLİK HAKKINA MÜDAHALE VE MESLEKİ SIR

GİRİŞ

Günümüzde sık yaşanan bir durum özel yada resmi kuruluşların kişisel bilgileri adeta depo edilmektedir. Türmob e–birlik sözleşme giriş zorunluluğu hukuki bir temele dayanmaksızın, meslek mensubunun kişisel bilgileri ekonomik gelirlerini ve kişisel kimlik bilgilerini depoladığı gibi meslek mensuplarının hizmet verdiği mükelleflerinde rızası olmadan ekonomik ve kişisel bilgi verileri kayıt ile depolamaktadır. Bu bilgi deposuna sahip Türmob ve ona bilgi işlem hizmeti veren bilgisayar programcılarının, bu bilgileri üçüncü kişilerin nezdinde görünmeyeceği garantisini ve güvencesini bulunmayabilir. Türmob e-birlik sözleşme girilen sözleşmeler hiçbir hukuki sonuç doğurmayacak sözleşme metni olup taraflar ancak irade beyanları ile hukuki sözleşme niteliğine kavuşur. Hiçbir faydasal amaca hizmet edilmeyen işlem meslektaşların ve hizmet verdikleri mükelleflerin kişisel, mesleki ve ticari verileri meslektaşların kişilik mesleki bilgileri kaydı talebi meslektaşların kişisel haklarını bir ihlal neticesini doğurabilmektedir. Ticari mesleki bilgiler; ekonomik görüşüne göre verilerin kişiliğin bir parçası ve mahremiyetidir. Kişilik hakkının bir görünümü olup, kişisel verilerin korunmasına hizmet etmektedir. Kişinin özel alanı içinde olup bu bilgileri üçüncü kişileri yayma riski taşıdığı için, bir başkası tarafından saklanması özel alana müdahale teşkil edecektir.

Milli; hukukun kişi üzerinde kullanabileceği yetkiye dayanan müdahalenin sınırlarını belirgin hale getirmek ister. **Bir toplumun korunması altında bulunan her bireyin, diğer bireylere karşı yükümlülükleri vardır ve buna göre davranışları belirlenmelidir. Bu davranış birincil olarak birbirine zarar vermektedir.** İkincil olarak toplum ve üyelerin zararlıdır. Zarardan korunmak için yapılması gerekenler konusunda her birey kendi üzerine düşene katlanması gerekir. Bireylerin ve toplumun, diğer bireylerin özgürlüğüne müdahalesi ancak kendini koruma durumunda haklı kabul edilebilir. **Çünkü, insanların mutluluğa ulaşabilmesi için özgürlüklerine müdahale doğru değildir.** Bir davranışın doğurduğu zarar ve fayda sonuçları sadece kişinin kendisini etkiliyorsa, toplumun karışmaya hakkı yoktur. **Toplumu etkileyen bireysel bir durum varsa, bireye yönelik tedbir alınır. Toplumun tümüne, müdahale gerektirmez.¹ Meslek mensuplarının arasında rekabet yasağına uymayan, meslek erbabına karşı tedbir alması gerekirken tüm meslek mensuplarına karşı**

¹ Yüksel Baba Ülker, Liberal daütıcı adalet tartışmaları; Bentham, Rawls, Dworkin ve Nozick, Onikilevha yay.istanbul, 2016 s.60

tedbir alınması meslek mensuplarının kişisel özgürlüklerine müdahale anlamına gelmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşları veya özel kurum, kişilerin bilgilerini, bilgisayarlarda, veri bankalarında, diğer aygıt ve cihazlarda tutulması kanunla düzenlenmektedir. Kanunla yetkili kılınmayan kişilerin, elde etmelerinin ve kullanmalarının engellenmesi amacı ile devletlerce, kişinin özel hayatı ile ilgili bilgilerin güvence altına alınması için gerekli yasal ve idari tedbirler alınmalıdır.² Kamu nitelikli sivil toplum kuruluşların, çıkarttıkları yönetmeliklerde birçok kez kanunlara dayanmadan adeta kanunlarca yetki verilmiş, kanunun yapılması gereken yetki alanları dahiline girilerek yönetmelikler hazırladıklarını müşahade edebilmekteyiz. Türmob 'un e-birlik sözleşmesine, sözleşme girişi ile Türmob 'un yönetmenliğinin içerisine e- sözleşme giriş zorunluluğu getirilmesi hukuki değildir.

Sözleşmeler, kişiler arasında özgür irade sonucu ile gerçekleşen bir edim, ekonomik hak ve kişilerin özel kapsamında, korunması gereken hak unsurlarıdır. Anayasa mahkemesine göre anayasanın 17/1. mad. Kişinin yaşama hakkı ile maddi ve manevi varlığının koruma hakkının, birbirleriyle bağlantısı olan devir edilmez, vazgeçilmez temel haklardan olduğu, bu haklara karşı her türlü engelin ortadan kaldırılmasının da devletin görev olarak varlığın da hüküm altına alınmıştır. Bu itibarla mahkeme kişilerin yaşayışlarına ilişkin yasal düzenlemelerin onların maddi ve manevi varlığını koruma hakları önemli ölçüde zedeleyecek veya ortadan kaldıracak kuralları içermeyeceği vurgulanmaktadır.³ Anayasa mahkemesinin kararı, kişinin maddi ve manevi bütünlüğünü zedeleyecek hiçbir kanun ve tüzük yönetmenliğinden söz edilemez. Bu konuda herhangi bir müdahale, engelleme, anayasal açıdan kabul edilemez bulunmuştur. Anayasanın 13. mad. temel hak ve hürriyetlerinin üzerine dokunulmaksızın, yalnızca anayasanın ilgili maddelerde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak düzenlemelerle yapılır. Çünkü temel hak ve özgürlükler ile ilgili sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz. Öngörülen amaç, yahut nedenler bahane edilerek başka bir amaca ulaşmak için hak ve hürriyetlerin sınırlanmayacak, yahut meşru amaç güdülerek sınırlanmış olsalar bile, getirilen sınırlama bu amacı zorunlu, yahut gerekli kıldığından fazla olmayacaktır.⁴

1-TÜRMOB E-BİRLİK SÖZLEŞMESİ YASAL İHLALI

Türmob 'un e-birlik sözleşmesi, sözleşmelerin zorunlu bilgisayar ortamına girişi, yönetmeliklerde yer verilmesi hukuksal bir sorun teşkil edebilmektedir. Sözleşmeler, karşılıklı açıklanan irade beyanlarıdır. Hür irade ile beyanlar hukukta kişileri özgür kılar. İkraah irade ile yaptırılan beyanla sözleşme butlandır. Meslek mensuplarının serbest ekonomi ilişkileri edim ve yüklenimleri hür sözleşme iradelerine yönetmeliklerle sınırlama, zorunluluk getirilmesi; özgürlükleri, kişisel hakları, hemde irade kısıtlama sonucu verir. **Kant; şerefli**

² Kalabalık Halil, İnsan Hakları Hukuku, Seçkin Yay, Ankara, 2013, s.434

³ Şen Ersan, Eryıldız Sefa, El Koyma, Seçkin Yay, Ankara, 2017, s.27

⁴ Giritli İsmet, Bilgen Peltef, Aygüner Tayfun, Berk Kırçın, İdare Hukuku, Del yay. İstanbul, 2013,s.1179

yasa kimseye zarar vermez herkese payına düşeni verir.⁵ İnsanın irade hürriyeti (seçme özgürlüğü) hakkındaki araştırmalar; **meslek odaların kanunun tanıdığı tüzük, yönetmelik yetkileri kullanılması eylemi, bir eylem hakkı olup olmadığı değil, ayrıca otoritenin yaptığı şeyin tam olarak kanun yapması istediği şey olup olmadığını karar vermeye muktedir olması keyfiyetini ortaya koyduğu üzere bir kuralı tatbik meselesidir.**⁶ Türmobun e-birlik sözleşmesi bir kanuna dayanarak bir kanunun amaçlayarak çıkartılmış yönetmelik karakteri taşımamaktadır. Yönetmelikteki amaç, mesleğin gelişim ve menfaatini sağlamaktan ziyade, meslek üzerindeki idari otoritenin sağlanmasına yönelik bir işlemi andırmaktır. Ekonomik ilişkiler daha çok özgür eylem ve faaliyet ister, faaliyet özgürlüğe en mütevazı olanlarda bile düşünce özgürlüğü kadar önemlidir. Faaliyet özgürlüğü ekonomik özgürlüğe içine alan bir alandır. **Faaliyet üzerindeki tehdit, özgürlüklerin de tehdididir.**⁷ Türmob e-birlik sözleşmesi girişi ihtiva eden bilgilerin meslek mensubu ve hizmet verdiği mükelleflerin verilerinden ibarettir. E-Birlik sözleşmesi, ekonomik olarak meslek mensubu ile mükelleflerin hizmet unsurunu yükümlülük ve edimlerine önceden sınırlama ve koşullama getirilmektedir. Bu durum meslek mensubunun ve hizmet verdiği mükelleflerin sözleşme serbestliği faaliyet biçimi, gelişimi ve serbest piyasa koşullarına müdahalesi söz konusudur.

Hukuki işlemlerin büyük çoğunluğu, yönelten irade beyanı gerektirir. Bu işlemlerde arzunun sadece dışa yansıtılması (açıklaması) yetmez beyanın ilgili kişiye yöneltilmesi zorunludur ve bu yöneltilme hukuki işlemin oluşması için şarttır.⁸ Sözleşmede en az iki tarafın irade beyanı şarttır. Tarafların irade beyanı bulunmamış, beyan niteliği taşımayan e-birlik sözleşmesi girişi yapan sözleşmeler, tarafların kişisel bilgileri, ekonomik değeri ,önceden giriş yapıp sadece bir bilgi çıktısından ibarettir. Sözleşme tarafların irade beyanının kesinleşip kesinleşmeyeceği meçhuldür. E-birlik sözleşmesinin giriş zorunluluğunun sözleşmenin irade beyanla sözleşme hukuku nitelik kazanacağından, e-birlik sözleşmesi ancak meslek mensubu ve mükelleflerin bilgi ve verilerinin depolamak ötesi bir anlam taşımamaktadır. Depolanan bilgiler kişisel veri kapsamındadır. E-birlik sözleşmesi girişi yapmayan meslek mensuplarının disiplin suçu ile disiplin işleminin yapılması meslek mensuplarının kişi hakkına müdahale olarak nitelenebilir. Ayrıca e-birlik sözleşmesine, sözleşme girişini gerçekleştirilmeyen meslek mensupları ile ilgili disiplin soruşturması yapılması hukuk dışı olarak görülebilmektedir. **Özgürlüklerin herkes tarafından rahat ve korkusuzca kullanılmasını sağlamak;** diğer kişilerden, özgürlüklere saygı göstermelerini istemek içindir.⁹ **Toplumda kişiye verilen değer arttıkça, onun gelişimini, iyiliğini ve mutluluğunu sağlayacak düzenlemeler yapılmasına da önem verilmektedir.** Günümüz de siyasal sistemlerin ve hukuk düzenlerinin temel ilkesi insani olmakta ve her gelişim-

⁵ Dürüst Adnan, Hukuk felsefesi, Siyasal Yay, İst.2009, s.64

⁶ Hayek Friedrich Van, Özgürlükler Anayasası, Yay, Cev, Çelik Kaya, Yusuf Yiya. Binkbang Ankara, 2013 s.341

⁷ Hayek a.g.e. s.71

⁸ Oğuzman, Barlas, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık, 21 Baskı, İstanbul, 2015, s.199

⁹ Center, Zafer, Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Beta Yay, 3. Baskı, cilt 1, İstanbul, 2016.s.18

değişim, insanı ele alarak sağlamak istenmektedir. Kamu nitelikli sivil toplum kuruluşları baskı ve korku ile kişi hak ve özgürlerini kısıtlanması mesleki gelişimi önüne en büyük engel teşkil edilmektedir. TCK kişi haklarına müdahale değişik cezalar öngörülmektedir.

1-1 KİŞİLİK HAKKI VE KİŞİSEL VERİ KORUMA İHLALI

Kişisel veri kavramı tanımı: uluslararası birçok metinde kişisel veri fiziksel, fizyolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliğine özel bir veya daha fazla faktöre bir kimlik numarasına atıf başta olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak tespit edilebilen bir tespit edilebilir. Kişi; tespit edilmiş veya tespit edilebilir gerçek kişiyi (veri öznesi) ilişki herhangi bir belgeyi kast edecektir.¹⁰ Şeklinde tanımlanmıştır. Kişilik hakkı görüşü; mahremiyeti bireyin kişiliğine bağlı devredilemez vazgeçilemez bir değer olarak nitelendirilmektedir. Bu görüş; aynı zamanda, kişisel verilerinde kişilik hakkı çerçevesinde ele alınmasını öngörmektedir. Nitekim mahremiyet türlerinden biri olan bilgi mahremiyeti bireylerin kişisel verilerinin toplanması kullanılması ve açıklaması şartlarını denetim olarak tanımlanmaktadır.¹¹ Meslek erbabı tarafında e-birlik sözleşmesine girilen kimlik ve vergi numaralarını mükelleflerce bir iradi izin olmaksızın girilen bilgidir. Mükellefin kişilik hakkı ve koruması gereken veriler kişilik hakkı olduğunu bunun ihlali kişilik hak ihlali sonucu doğurabilmektedir. Sözleşme bilgileri ancak mükellefin yazılı izni ve bilgisi dahilinde girişi gerekmektedir. Bir başkasının izni iradesine bağlı bir iş ve eylemin turmob tarafında e-birlik sözleşmesinin giriş zorunluluğu istemi hukuk dayanağı sorun teşkil etmektedir. Kişiye kesin ve açık şekilde verilecek rıza, iradenin gönüllü , özgür iradi ve bilinçli şekilde ortaya çıkabilir . Meslek erbabının yaptığı sözleşmelerin mahiyeti Turmob e-birlik sözleşme de veri kaydı yapılması, sözleşmede karşı tarafında iradi rızası olması gerekmektedir. Ayrıca iradi rızanın olması için veri sahibinin işlem hakkında yeterli ölçüde bilgilendirilmesi gerekmektedir. Aksi taktirde açık rızanın olduğu söylenemez. Bu açıdan e-birlik sözleşmesinde girişi yapılan sözleşmelerin, sözleşme taraflarının bilgisinden söz edilmesi mümkün değildir.

Kişisel verilerin kişiliğin bir uzantısı olmasının yanında kişiliğin bir ürünü olması nedeni ile veri sahibi, mülkiyet hakkı sahibine tanınan geniş yasal korumalardan faydalanarak kendisine ait bilgiler üzerinde tam bir denetim sağlayacaktır. Mülkiyet hakkı görüşü; **temelinde kişisel verilerin ticari değer kazandığı veri pazarında verileri kullanan kişilerin bunun karşılığında belirli bir ücret ödemesi fikri yaratmaktadır.**¹² Hak kavramı

¹⁰ Ayözger Çiğdem, Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yay.10. baskı, İstanbul, 2016,s.5

¹¹ Aksoy Hüseyin Can, Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yay., Ankara, 2010,s.55

¹² Ayözgen Çiğdem, Kişisel Verilerin Korunması, beta yay, 10 Baskı, istambul, 2016, s.15

hukuk düzeni tarafından tanınmış dahası koruma altına alınmış menfaat ve iradeye işaret eder. Özgürlükler ise yasa tarafından sınırlandırılmamış davranış ve eylemlerdir.¹³ Kişilik hakkını kişinin toplumun içerisinde saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini temin eden öğelerin tümü üzerindeki hakları üzerindeki tanımlamak mümkündür. Kişi kendisini ilgilendiren bir olayın yada bilginin başkası tarafından bilinmesini istemeyebilir. Bu nedenle kişinin hayatını özelliğine ve gizliliğini müdahale kural olarak hukuka aykırıdır.¹⁴ Anayasanın 20 mad. Eklenen yeni fıkra ile herkes kendisi ile ilgili kişisel verilerin korumasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak kişinin kendisi ile ilgili kişisel hakkında bilgilendirmesi bu verilerine erişme, bunların düzeltme veya silinmesi talep etme amaçları doğrultusunda kullanıp kullanılmadığında kapsar¹⁵ Meslek erbabı hizmet verdiği mükelleflerin bilgi ve verilerini mükellefin ilgi ve bilgisi dışında bilgisayar ortamında kaydedilmesi, meslek erbabı açısından bir hukuksal bir problem doğurabilmektedir. Aynı şekilde türmobun e- birlik sözleşmesinin zorunlu sözleşme girişi meslek mensuplarının kişilik hakkının ihlali özgürlüğün kısıtlama kapsamına girebilmektedir..

1-1-1 KİŞİNİN SIRLARI VE İHLALI

Kişinin gizli tutulmasında menfaati bulunan sırlarıda kişilik hakkın içine girer. Kişinin bu sırlarına gizlilik alanıda denilmektedir. Gizlilik alanına kişinin kendisi ile ilgili kişisel mektup yazılar girdiği gibi gizli kalmasında menfaati bulunan bütün sırlar girer. Bir kimsenin rızası olmadan sırrını öğrenerek yayan kimse kişilik hakkına saldırıda bulunmuş olur.¹⁶ Aynı zamanda özel hayat: Anayasanın 20. Maddesi özel hayatın gizliliği **ekonomi verilerinde kapsamaktadır**. Kanunda kişisel verilerin rızaca olacağı hükmüne bağlıdır(6698 sayılı kanun) meslek mensuplarının kişisel ekonomik verileri (sözleşmeleri) hizmet verdikleri mükelleflerin ekonomik verileri (sözleşmeleri) açık rıza olmaksızın verilerin e-birlik sözleşmesinde işlenmesi kişisel hayatın gizliliğini ihlali olarak yorumlanabilmektedir. Kişi hayatında çeşitli olaylarla karşı karşıya kalabilir, bunlar şeref ve haysiyetine ilişkin olmasa bile herkes tarafından bilinmesini istemeyebilir. Özellikle bilim ve teknolojinin gelişmesi sonucu insanların hemen hemen her faaliyetinin öğrenilmesi imkan dahilindedir. Bu olaylardan herhangi birinin açıklanması halinde bunun kişilik haklarına haksız bir saldırı teşkil edilebileceğinin saptanması gerekir.¹⁷ Meslek erbaplarının yapacakları sözleşmelerin türmob e-sözleşmeye kaydedilmesinde, kaydedilen bilgilerin ifşası durumunda meslektaşın veya hizmet verdiği mükellef açısından küçük düşürücü durum olabilir veya itibarsızlaştırılabilir. Bu durum kişi hakkına açık bir saldırı doğurabilir. Bilgi edinme hakkı

¹³ Etgü Mehmet Akif, Kamu Hukukunda Mülkiyet Hakkı Ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Mülkiyet Hakkına Bakış,s.8

¹⁴ Azer Can, Bilgi Edinme Hakkı, Yetkin Yay, Ankara,2010, s.194/195

¹⁵ Oğuzman, Seliçi, Oktay Özdemir, Kişiler Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul,2016, s.193

¹⁶ Oğuzman, Seliçi, Oktay Özdemir, Kişiler Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul,2016, s.187

¹⁷ Erman Hasan, Medeni Hukuk Dersleri, Der Yay,İstanbul,2016 s.174

kamu denetimi ile bireylerin yönetime katılım işlevlerini yani sırf bireylerin devlete karşı duyduğu güveni yüksek düzeylere çıkarmada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bilgi edinme hakkının amacı hesap verilebilir devlet modelinin yaratılmasına yardımcı olmak değil aynı zamanda **eşit olmayan bir ilişkiye sahip birey - devlet ikilisi arasında birey aleyhine olan eşitsizliğin ortadan kaldırılmasına yardımcı olmaktır.**¹⁸Burada güçsüz olan meslek erbabı yaptığı ekonomik faaliyeti ve sırrını güçlü olan türmob tarafından e sözleşme giriş zorunluğu ile meslek üyelerinin bireysel kişilik hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasına gidilebilmektedir. Modern ve çağdaş kurum yapısından ziyade daha otoriter kurum niteliğine dönüşme yönüne gidebilmektedir. Kişilerin, ekonomik hayata serbestçe katılma hakları ile ekonomik kredilerinin, yani mali itibarlarının ödeme gücünü tanınması konusunda sahip olduğu haklarda özel kişilik hakları oluşturur.¹⁹Sözleşmeler bir ekonomik katılım neticesidir. Serbest ekonomik katılım serbest sözleşme iradesi ile olur sözleşme iradenin kısıtlanması kişinin kişilik hakkını müdahale olarak nitelendirilebilmektedir.Doktrinde ve uygulamada üç alan teorisinin dolayısıyla gizli ve özel hayatının tüzel kişiler açısından da geçerli olduğu bunların ihlal edilmesinin bir kişilik hakkı ihlali sayılacağı kabul edilmektedir. Sonuç olarak gizli ve özel hayat alanları gerçek kişilere göre daha fazla iç içe geçmiş olan tüzel kişilerin iç işleyişine örgütsel yapısına ve içinde bulunduğu ilişkilere dahil bilgiler kural olarak kişilik hakkı kapsamında korunacaktır.²⁰ Tüzel kişilerin verilerinin koruma yükümlülüklerini birinci derecede onu temsil eden yöneticilerce sorumlu olduğu açıktır. Sözleşme ile ekonomi ilişkisinde bulunan taraf sözleşmenin sır mahiyetine saklama yükümlülüğü gerekmektedir. Onun açıklaması tarafların açık rızası gereklidir.Yoksa kişilik hak ihlalden bahsedilebilir.

1-1-2-GİZ VE SIR KAVRAMLARI

Giz kavramı ile herkes tarafından bilinmeyen ve açıklanmamasından sahibinin menfaati bulunan hususlar diğer bir ifade ile kimseye söylenmemesi ve gizli kalması gereken şey anlatılmaktadır.²¹Ticari sır özel gizlilik alanları sadece gerçek kişilerin haklarını kapsamaktadır. Bunun yanı sıra tüzel kişilerinde gizlilik alanları olabileceği ve bunların da hukuksal güvenceye sahip olabilmeleri gerektiği akıllara gelmektedir.Netice itibari ile ticari işletme mantığı üzerinde üretim ve faaliyette bulunan birçok gerçek, özel ve tüzel kişinin gerek rekabet ortamında geri kalmaları gerek faaliyetlerini sürdürmeleri ve gerekse pazar paylarını koruyabilmeleri açısından, gizli tutmak zorunda oldukları bazı bilgiler ve belgeler bulunmaktadır. Meslek erbabı tüzel kişilerin yöneticileri bu konuda ifşa edecek bir bilginin veya belgenin kendilerine teslim edilen tüzel kişinin yönetimi ve muhasebe açısından sorumludurlar. Bu sorumlulukları üçüncü kişileri paylaşılması gerekir(ymm

¹⁸ Azer Can, a.g.e. s.125

¹⁹ Akipek, Akıntürk, Ateş Karaman,Kişiler Hukuku, Beta Yay, 10 Baskı, 2013, s.346

²⁰ Gönen Doruk, a.g.e., s.87

²¹ Kalabalık Halil, a.g.e. s.428

lere üretim bilgi ve belgelerin verilmesi halinde sır ifşasından SMMM ve şirket yöneticeleri sorumludurlar)

Kişinin başkalarına en kapalı alan ise gizlilik alanıdır. Bu alanın içeriğini kişinin diğer kişilerden gizlediği ve sadece kendilerine güven duyarak açıkladığı sınırlı sayıda kişilerce bilinmesini istediği olaylar oluşturur. Kişinin aile ilişkileri, sağlık durumu, duygusal ve cinsel yaşamı, **hesap ve iş defterleri** kişisel mektuplar ve hatıra defterleri **iş sözleşmeleri** gibi bu alanlar kişinin özel hayat alanı kişilik hakkı kapsamında kabul edilmektedir. Bu alanlara yönelik müdahalelerin kişilik hakkına saldırı olacağı belirtilmektedir.²² Meslek erbapları hizmet verdiği kurum ve kuruluşları ile yapılan sözleşmeler edimler kişisel mahremiyet alanı içerisinde görülebilmektedir. Bunun rıza dışı paylaşımı kişi hak ihlali doğurmaktadır. Sözleşme iki taraf arasındadır, birinin açıklaması yada ifşası karşı tarafıda etkiler. İki taraf rızası dışında bilgi ifşası hak ihlaline girebilmektedir.

Mahremiyet alanı: mahremiyet alanında verilen sır alanı ise bir kimsenin kendisi veya güvendiği kişiler dışında herkese kapalı tutmak istediği alandır.²³ Belli kişiler tarafından bilinen şeyler sırrın kapsamında olabilir. Bir hususun sır olabilmesi, sahibinin bunu başkaları tarafından bilinmesine rıza göstermemesidir. Sır alanının belirlenmesinde diğer bir ifade ile bir olay sır alanına gelebilmesi için ve hukuken korunan bir teşkil edebilmesi için iki şartın varlığı gerekir. Başkası tarafından bilinmesi halinde zararın manevi ve maddi olarak doğabilme olasılığıdır. Kişinin gizli hayatı ise kişinin herkes den gizlediği veya sadece bir veya birkaç kişiyle açıkladığı olayları kapsar. Kişinin özel ve gizli hayat alanları hukukun koruması gereken kişisel değerlerdir.²⁴

1-2 SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ İHLALI

Kişilere kendisi ile işleme girecek, karşı taraf serbestçe seçme hukuku işleme tipini ve içeriğini diledikleri gibi belirleme serbestliği tanır. Sözleşme özgürlüğü ilkesine göre herhangi bir sınırlama getirilmesini kabul etmiyor.²⁵ Türmob e sözleşme giriş zorunluluğu tarafların irade beyanı olmaksızın önceden zaman ve içerik sınırlamasını koyarak sözleşmedeki serbestliği ihlal etmektedir. Borçlar kanunu 26. Maddesi sözleşme özgürlüğü ilkesi düzenlemektedir. Bu ilkeye göre, taraflar diledikleri tip ve içerikte sözleşme yapma hürriyetine sahiptirler ve bu hürriyette kişi daha güçlü, kuvvetli tarafın lehine oluşması için kişi korumak amacı ile bazı sınırlamalar kişi lehine getirilebilir. Sözleşme yapma özgürlüğü kişi bireylerin yapmama özgürlüğü borç edim süre yine kendileri belirleyeceği içerik ve zaman dilediklerini sınırlama hakkı vardır. Bunun aksi yönde bireye dayatılması hürriyet' e

²² Gönen Doruk, Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı Ve Koruması, 12 Levha, 2011,s.85

²³ Kalabalık Halil, a.g.e. s.429

²⁴ Erman Hasan, a.g.e. s.174

²⁵ Akipek, Akıntürk, Ateş Kahraman, a.g.e, s.349

müdahale olarak kabul edilebilir. Türmobun e sözleşme zorunluluğu: sözleşmenin mecburi yapılmasını, sözleşme taraflarının irade beyanlarının aranmaksızın, sözleşmelerin bilgisayar ortamında türmob' a gönderilmesini hürriyete müdahale şeklinde yorumlanabilmektedir.

Gerçekten hukuk düzeni herkese haklara ve borçlara sahip olma bakımında eşitlik ve haklarını diledikleri gibi kullanmak konusunda özgürce davranma imkanı tanımakla yetinemez. Hukuk düzeni aynı zamanda kişiliği ve kişiliği oluşturan varlıkları, pek tabii bu arada kişiliğin serbestçe geliştirebilme, kişiliğine yönelik saldırıları önleyebilme ve hürriyetlerinden yararlanabilme imkanında sözleşme olur.²⁶ Kişinin ekonomi ilişkilerinin sınırlama getirilmesi ve onu müdahale sayılacak tüm fiil ve davranışlar hürriyete müdahale edilebilmektedir. Ekonomik olayların sözleşmeye bağlı olabileceği gibi sözleşme olmaksızın ticari ilişki borç edim ve yükümlülükler söz konusu olabilir. Bu tamamen tarafların istek ve özgürlüklerine bağlıdır. Burada bir zorunluluk istemi sözleşme serbestliğine müdahale çıktığı gibi özgürlüklerde müdahale söz konusu edilebilir. Tamamen fiili davranışın serbest piyasa ekonomisi içerisinde, birey hak ve menfaatlerinin korunmasında gene bireyin kendisi rol alır.

1-3 İRADE ÖZERKLİĞİNE İHLAL

İrade özerkliği kişinin dilediğinde, dilediği ile, dilediği konuda hukuksal ilişki kurma erki anlamına gelmektedir. Mülkiyet hakkı eliyle kişinin malını, mülkünü koruma çıkarlarını kollarken, bir yandan da sözleşme serbestliği aracılığı ile kişinin mülk ve iş gücü edinme çıkarını ve mülkü ile iş gücünde para kazanma çıkarını gözetmektedir.²⁷ Meslek erbabının hak ve menfaati kollama, mesleki bilgi ve beceri ile para kazanma isteğiyle, diğer kişilerle dilediği içerikte sözleşme yapma ve yapmama serbestliğine sahiptir. Bu tamamen meslek erbabının irade özgürlüğüne bağlıdır. Hak kavramı hukuk düzeni tarafından tanınmış, dahası koruma altına alınmış menfaat ve iradeye işaret eder. Özgürlükler ise yasa tarafından sınırlandırılmamış davranış ve eylemlerdir.²⁸ Meslek erbabının sözleşme yapma zorunluluğu, sözleşme serbestliği ve özgürlük alanını kısıtlamaktadır. Kişi kendi istek ve anlayışına göre davrandığında bireysellik kazanabilir. Toplumun gelenekleri kişinin yaşamında baskın geliyorsa, kişi kendi hayatını belirleyemediği için bireysellikten yoksun olur. **Birey' i birey yapan tercih yapma yetkisidir.**²⁹ Türmob un zorunlu sözleşme kılınması kişinin bireysel özgürlüğüne ve tercih seçimini kısıtlamaktadır. Hukuk işlemleri diğer bir geçerlilik şartını ise, irade beyanın muvazaalı olmaması teşkil eder. Muvazaa, bir hukuki işlemi yapan tarafların, bu hukuki işlemin gerçekte hiç hüküm doğurmaması veya açıklanan irade beyanlarına göre

²⁶ Akipek, Akıntürk, Ateş Kahraman, a.g.e, s.350

²⁷ Serozan Rona, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık Yay.İstanbul,2014, s.80

²⁸ Etgu Mehmet Akif, a.g.e. s.8

²⁹ Ülker Yüselbaba, a.g.e. s.43

doğurması gereken sonuçlardan, başka sonuçlar doğurması konusunda anlaşmalardır.³⁰E-birlik sözleşme girişleri tek taraflı giriş olup, karşı tarafın iradi beyanı muvazaalı olma durumu söz konusudur. Dolayısıyla irade beyanı gerçekleştiğini söyleyemeyiz. İrade beyanları açık ve ıslak imza ile geçerli kılınır.

Bir hakkın varlığından söz edilmesi için bazı unsurların bulunması gerekmektedir. Bunlar yetki, talep ve saygı gösterilme zorunluluğudur. Yetki, hakkın özünde birşey yapabilme kabiliyetini içermesin ifade eder. Bu çerçevede o şeyi yapıp yapmamak, konusunda hak sahibi serbesttir. Ancak türmob un e-birlik sözleşmesi yapıp yapmama serbestliğini ortadan kaldırmaktadır.Kişi hakkını kullanmaya zorlanamaz. Hakkın ikinci unsuru taleptir. Tüm hakların olumlu yada olumsuz hak sahibi talebi olması lazım. Bir hak, başkalarının sırf birkaçının yükümlüğü yükleyeceği gibi bir edim veya yerine getirilme mecburiyetide yükleyebilir. Tek tarafın istemi ile sözleşme doğmaz, iki tarafın istemi olması şarttır.

Saygı gösterme zorunluluğu ise, hakkın konusunda yararlanma yetkisinin bir ilişkiye bağlı olarak tanımlanmasını istemek, ona saygı göstermesini meşru olarak beklemek demektir.³¹Toplum içinde güçsüz olanlar bilinçlenerek ve örgütlenerek güçlü konuma gelmedikçe, bilinçsiz çoğunluk karşısında kendi çıkarının bilincinde olan örgütlü bir azınlık, bilinçsiz çoğunluk insan haklarından yoksun kılınabilir.³²Türmobun yönetimde çoğunluk hakimiyetini sağlayan YMM lerin karşısında çoğunlukta olan SMMM lerin bilinçlenip hukuki haklarını aramadıkça, bu yönde bilinçlenmedikçe mesleki gelişimi önündeki engelleri kaldırma imkanı olmayacak.

³⁰ Antalya O. Gökhan, Medeni Hukuk, Legal Yay, İstanbul,2016,s.196

³¹ Etgu Mehmet Akif, a.g.e. s.9

³² Hatemi Hüseyin, Medeni Hukuka Giriş, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013,s.14

SONUÇ

Kişilik hakkı, kişisel verilerin tümünü içeren ve kişinin var olmak, gelişmek, özgür olmak ve saygı görmek hususundaki haklardır. Kişilerin ekonomik haklarında kişinin ayrılmaz bir parçası olup, ekonomik ilişkilerde hür irade serbestliği esastır. Sözleşmelerin zorunluluk haline getirilmesi hür iradeye yönelik kısıtlamadır. Kişi ekonomik ilişkilerinde sözleşme yapıp yapmama serbestliği esastır. Hiç kimse bir başka kimseyle nasıl bir irade beyanda bulunacağına müdahale edemez. Bu ister birey tarafından, ister kurum ve kuruluşlar tarafından olsun, sözleşmede edim yükümlülükleri zaman ve içeriklerinin kısıtlaması ve genişletmesi kişinin özgürlük alanının içerisine girilmektedir, bu alana müdahale özgürlüklere müdahale söz konusu edilmektedir. Meslek mensuplarının kendisinin mesleki gelişimi ne mesleki saygınlığın kazanılması için kendi iradesinin kısıtlanmaması gerekmektedir.

Hiçbir meslek, odanın kendi üyelerinin ticari faaliyetlerinin ve mesleki icraatlarında giriştikleri ekonomik ilişkilerde sözleşme zorunluluğu talep edilememektedir. Çünkü bu talep hukuki olmadığı gibi, özgür irade ve kişiliğe müdahale görülebilmektedir. Türmob un e-birlik sözleşmesi, zorunlu sözleşme yapma ve bilgilerin e-birlik sözleşme ortamına giriş yapılmasını isteme, meslek erbabının irade hürriyeti ve mesleki gelişimi engel teşkil edilebilmektedir. Meslek erbabının hizmet verdiği mükelleflerin, iradi rızası olmaksızın elektronik ortamda e-birlik sözleşmesinin girişinin yapılması hukuki sorun teşkil etmektedir. Kişi verileri uzantısını irtibat edebilecek kişisel kimlik numaraları veya vergi numaraları kişisel veri olup yasal koruma altındadır.

Rekabet önleme ve yasağına uyma amacı ile tüm meslek bireylerine yönelik, tedbir alınması amacına hizmet edilememektedir. Rekabet yasağına uymayana, tedbir alınması gerekirken, türmob un tüm üye bireylerine yönelik tedbir alınmasına yönelik amaçtan ziyade otorite yapıları oluşturmaktadır. Mesleki kuruluşların yönetsel otoritelleşmesi meslek erbabı üzerine olumsuz etki yaratarak, mesleki gelişimi, saygınlığı ve özgürlüğü kısıtlanmaktadır. Rekabet yasağı uyuma, tüm ticari ve mesleki kuruluşlarına yönelik olup bu konuda devlet idaresinin yasağına uymayana yönelik gerekli tedbirler mevcuttur. Bu yönde türmob un tüm meslek erbaplarına yönelik tedbir konulması hukuka uygun değildir. Nitekim

TTK nun Rekabet yasağı ile ilgili tedbirler rekabet yasağı başlıklı TTK;54,55,56,57,58,59,60.61.62.63 maddeler gereğince gerekli tedbirler alınmıştır.

Kişilik sadece kişinin doğası gereği sahip olduğu değerler yonunde değil, toplum halinde birlikte yaşamanın koşullarından doğan değerler yonunden de korunmaktadır. ³³Meslek mensubu mesleki etik değerlere bağlı kalarak, mesleki icrasının yerine getirilmesi, mesleğin toplum içinde saygınlığını ve ona duyulan gveni arttırır. Etik kuralları zedeleyici ve rekabet yasağına uymayan davranışta bulunan meslek mensuplarına yonelik, tedbir gerekmektedir. Ancak bir kısım meslek mensuplarının etik kuralları ve rekabet yasağına uymamaları hususundan dolayı, tım meslek mensuplarına yonelik tedbir mesleğin saygınlığına, meslek mensuplarının kişiliğine zarar vermektedir. Toplum uyelerinin tım bireyelerine tedbir koymak, hırriyet ve kişiliği kısıtlamaya yonelik sonuçlar ve Kuruluşlarında otoriteleşmesini doğurmaktadır.

³³ Antalya,O.Gokhan, a.g.e.s.137

KAYNAKÇA

- Aksoy Hüseyin Can, Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yay., Ankara, 2010,
- Akipek, Akıntürk, Ateş Karaman,Kişiler Hukuku, Beta Yay, 10 Baskı, 2013
- Antalya O. Gökhan, Medeni Hukuk, Legal Yay, İstanbul,2016
- Ayözger Çiğdem, Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yay.10. baskı, İstanbul, 2016
- Azer Can, Bilgi Edinme Hakkı, Yetkin Yay, Ankara,2010
- Center, Zafer, Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Beta Yay, 3. Baskı, cilt 1,İstanbul,2016
- Dürüst Adnan, Hukuk felsefesi Siyasal Yay, İstanbul ,2009
- Erman Hasan, Medeni Hukuk Dersleri, Der Yay,İstanbul,2016
- Etgü Mehemet Akif, Kamu Hukukunda Mülkiyet Hakkı Ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Mülkiyet Hakkına Bakış,s.8
- Giritli İsmet, Bilgen Peltef, Aygüner Tayfun, Berk Kırcın, İdare Hukuku, Del yay. İstanbul, 2013
- Gönen Doruk, Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı Ve Koruması, 12 Levha, 2011
- Hatemi Hüseyin, Medeni Hukuka Giriş, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013
- Hayek Friedrich Van, Özgürlükler Anayasası, Yay, Cev, Çelik Kaya, Yusuf Yiya. Binkbang Ankara, 2013
- Kalabalık Halil, İnsan Hakları Hukuku, Seçkin Yay, Ankara, 2013
- Serozan Rona, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık Yay.İstanbul,2014
- Şen Ersan, Eryıldız Sefa, El Koyma, Seçkin Yay, Ankara, 2017
- Oğuzman, Barlas, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık, 21 Baskı, İstanbul, 2015
- Oğuzman, Seliçi, Oktay Özdemir, Kişiler Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul,2016
- Yüksel Baba Ülker,Liberal daütıcı adalet tartışmaları;Bentham,Rawls,Dworkın ve Nozick,Onikilevha yay.istanbul,2016